

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНЬСЬКОГО»
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, СОЦІОЛОГІЇ
ТА МЕНЕДЖМЕНТУ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІВДЕННО-УКРАЇНСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ТА
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ПІВДЕННО- УКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

14-15 грудня, 2022 р.

м. Одеса

***Всеукраїнська науково-практична
конференція
студентів та молодих вчених
із міжнародною участю***

Програма та матеріали виступів учасників

***ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ***

Література:

1. Європейські цінності: які саме захоплюють нас найбільше? | Красилів РДА. Красилів РДА |. URL: <https://krasyliv-rda.gov.ua/європейські-цінності-які-саме-захопл/> (дата звернення: 06.12.2022).
2. Комарніцька А. Основні цінності сучасного українського суспільства. Політичний конфлікт і міжнародний тероризм у світлі сучасних політичних теорій. № 1. С. 599–602.
3. Проблеми аксіології та шляхи їх вирішення : моногр. / М. М. Підлісний. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. – 164 с.
4. Шайгородський Ю. Ціннісні трансформації в період суспільних змін. Соціальна психологія. 2009. 24 черв. С. 86–94.

*Гюльхан Юлія,
здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти, ОНП «Філософія»
соціально-гуманітарний факультет,
Університет Ушинського, м. Одеса, Україна*

**АРХЕТИПИ УКРАЇНСЬКОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ ЯК
СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ФЕНОМЕНУ**

Філософське осмислення проблем розвитку сучасного українського суспільства передбачає глибоке дослідження національної ментальності, яка складається із різних світоглядних, моральних, ціннісних, психічних, чуттєвих, інших компонентів, які детермінують своєрідність народу, нації. Але ментальність як складний соціокультурний феномен та особлива характеристика соціуму та особистості виявляється не тільки в сфері свідомого, яка безпосередньо може бути зафіксована. Ментальність має глибинні підсвідомі пласти у вигляді соціальних інстинктів, які постійно проявляють себе, архетипів, які позначаються на поведінці людей, впливають на миросприйняття, надають специфічні риси інтерпретації людиною навколишнього світу. Ментальність відтворюється в процесі життєдіяльності народу й має несвідомі, нераціональні рівні соціальної активності. Одним з несвідомих компонентів ментальності є архетипи.

Поняття архетипу було введено в науковий обіг К. Г. Юнгом, який запропонував теорію архетипів особистості. Поняття архетипу (з грецької мови він означає «прообраз») характеризує базову структуру психічної матриці людини, яка визначає ціннісні пріоритети, які впливають на напрям мислення, а також на мотивацію поведінки, вчинки людини. К. Г. Юнг визнавав існування «узгодження нашого мислення з первообразами несвідомого, які породжують будь-яку думку, над розгадкою якої постійно б'ється наша свідомість» [121].

К. Юнгом були виділені наступні основні архетипи: «Тінь» - втілення темного в людині, «Персона» - соціальна роль, яку людина відіграє в суспільстві, «Самість» - центр цілісності людини, «Аніма» - втілення жіночого начала в людині і «Анімус»- чоловіче начало, «Мудрець»- втілення мудрості, сенсів життя людини. Виходячи з даної системи архетипів, видно, що вони охоплюють багато аспектів життєдіяльності колективного суб'єкта. Національні архетипи відображають особливості світогляду, національної культури, історичної долі, художньої творчості нації.

Але говорячи про архетипи національної ментальності ми будемо використовувати концепт архетипу не тільки в юнговій інтерперетації, але у її загальнокультурній. Це пов'язано з тим, що розвиток культури та історії нації взаємопов'язані. Якщо історія нації характеризується формами усвідомленого буття нації у локальному та світовому контексті, то культура – це важливий чинник конструювання життя народу як унікальної нації, відображення його етнічного автопортрету, специфічного вираження загальнолюдських цінностей та ідеалів. Культура визначає історичний досвід у цінностях життя, соціальних значень, вірувань та ідеалів, формування світу людини в ідеях свободи, блага, правди, краси, інш.

В характерних рисах певної національної ментальності відображаються саме ті архетипи, коріння яких сягають у тисячоліття давньої історії нації. Тому джерелами формування феномену національної ментальності безпосередньо є архетипи, які пов'язані з етногенезом прадавньої культури нації.

Особливостями етногенного процесу в Україні було те, що в ньому було не тільки засвоєння окремих елементів світової культури, а створення і передавання культурних цінностей та традицій, яке дає підстави ввести в етнотворення українців тисячолітній досвід інших народів. Тому не випадково українська мова серед інших слов'янських мов характеризується своєю наближеністю до індоєвропейської мовної групи. Дослідники вважають, що деякі елементи українських традицій та фольклору пов'язані з культурою стародавніх цивілізацій Сходу. Наприклад, є певна спорідненість в українській культурі в архетипі ставлення до природи з культурою Упанішад. Але ці питання зв'язку українського етногенного процесу та розвитку української культури у контексті розвитку культури стародавніх цивілізацій Сходу потребують спеціального дослідження.

Чекаліна Марія,

студентка 3-го курсу спеціальності менеджмент соціокультурної діяльності, соціально-гуманітарного факультету

*Науковий керівник: **Врайт Галина,***

канд. філос. н., доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

Університет Ушинського, м. Одеса, Україна